

БЕРИСЛАВ БЛАГОЈЕВИЋ

ДВИЈЕ ПРИЧЕ

СЛИКА

Како се обруч око града сужавао, послови на измјештању артефаката постали су панично ужурбани. Један, два, три вагона. У њима: античке скулптуре, филигрански рељефи, дијелови византијских мозаика, фигурине и грнчарија из старина, бисте императора и њихових љубавница, предмети које су користили Скити, црквене реликвије из Јерменије и Грузије, средњовјековни списи, краснописне књиге уникатних корица, ковчези пуни нумизматичких збирки из разних епоха и с три континента, опрема оклопника и витезова, централноазијске таписерије, слике... Госпoде, колико слика!

Сем неколико чувара, у специјалном возу натовареном умјетнинама и упућеном ка Уралу није било људи. Они су остали да бране Лењинград, да својим измореним тијелима, ако се не могне другачије, колико-толико успоре надирање непријатеља. Остали су људи, као да су главе и руке њихове и жива крв у њима мање вриједни од дјела која некад давно осмислише неке друге главе и начинише неке друге руке.

Остало је још нешто: рамови за слике на зидовима Ермитажа, празни и одбачени попут шкољки које иза себе остављају ракови-путници.

Међутим, музеј није био пуст. Напротив, музејске зграде, ходнике, депое и подруме умјесто културног блага убрзо испуни народ чије куће су порушене у првим мјесецима опсаде. Тако је почетком 1942. у Ермитажу, поред управника и особља, живјело око дванаест хиљада људи. Заједно су гладовали, поправљали напукле

зидове, прикупљали дрво за огрев и стакло распрелих прозора. Заједно су дрхтали од студени, бомби и неизвјесности.

Кустоси су, кажу, у тренуцима затишја одлазили у простране собе на чијим су зидовима висили масивни рамови, чудно накривљени детонацијама. Тамо су становницима музеја детаљно описивали дјела која више нису била ту, приповиједајући им о бојама, свјетлости и сјенци, перспективи, потезима киста. Они су слушали, гледали и – видјели.

Господе, каква слика!

У ОБЛАЦИМА

Нисам се распитивао о искуствима других родитеља, нити сам се о тој теми интересовао на интернет форумима или у стручним журналима. То би било безразложно губљење времена. Јер. Шта год да су ми рекли и шта год да сам прочитао, ништа не би спријечило чудно умијешено тијесто туге и поноса да буја и нараста у мени оног тренутка кад сам схватио да сам титулом свезнајућег тате био овјенчан прекратко.

ПРЕ – К Р А Т К О! Јер. Ма колико сваки отац жели да његова дјевојчица стаса уfino васпитану паметницу, можда је и јача она жеља која претпоставља принцезин што дужи и што безбрижнији боравак у облацима¹ (међу којима ће, разумије се, тата бити дежурни херој).

Наша врста очигледно с облацима² има нерјешив проблем. Јер. Људи кад их досегну као да једва чекају да се спусте и укопају своја стопала у земљу, несвјесни чињенице да се од земље и њених плодова живи, али да се живи за оне тренутке проведене у облацима³.

¹ Ленину фасцинираност облацима њена мајка и ја учили смо веома рано. Испрва смо мислили да је то фаза која ће временом ишчилити, али пошто се то није догодило ни након неколико првих година њеног живота, одлучили смо да потичемо и хранимо ту њену љубав. Тај задатак припао је мени, пропалом географу који је од науке добио само брух ономад кад је пресељавао гомиле стручне литературе из једног подстанарског расељеништва у друго. Мислио сам да ће те књиге увијек бити тек непотребан терет у скученом животном простору и подругљиво подсећање на угаслу каријеру која никад није ни могла (а, чини се, ни требало) да заживи. И док јој је мајка ишчитавала бајке, ја сам јој читао одјељак о облацима из уџбеника „Климатологије” Душана Дукића. Дабоме, у то вријеме ништа није схватала (а како четворогодишњакиња да разумије реченицу: „Прелазом водене паре у течно или чврсто стање вода у атмосфери постаје видљива – она се претвара у облаке?”), али без обзира на то, њена пажња је била нестварно присутна, а њене очи гледале су омађијано у моје усне као да виде сваку изговорену ријеч.

² За Лену сам измишљао разне приче о облацима, а онда опет читао научна факта. Покаткад сам и сам западао у недоумицу, не могавши разлучити шта је од изреченог истина, а шта маштарија. (На примјер, у Дукићевој књизи на страни 197 стоји: „У ноћи 22. и 23. јула 1892. год. у Бијељини уз јак вјетар и кишу падале су на земљу живе рибице. У кишомеру метеоролошке станице нађене су две живе рибице, које су пливале по кишници”). Објашњавао сам јој да су облаци извор живота, јер да није њих не би било кише, а да нема кише...

– Не би било ни бреза, ни траве, ни мрва, је ли тако тата?

– Тако је. Ни нас не би било, јер ни ми не можемо без воде.

– Аааа ја бих могла! Пијем сокове и млијеко.

– Ни тога не би било да нема облака.

– Не вјерујем ти! Какве везе имају облаци са соком од боровнице и чоколадним млијеком?!

³ Стално их је цртала. Испрва су то биле жврљотине налик на мрачне искидане ледоносне облаке, да би касније ти цртежи попримили fine и препознатљиве

И дјеца јуре да напусте паперјасте висине и сиђу у мрачни свијет одраслих, занесена, ваљда, идејама о слободи којих је у стварности сваке године све мање и које заправо истински постоје само – у облацима⁴.

Кад мало боље размислим, могуће је да је у питању нека гадна грешка у еволуцији (ако смо захваљујући њој овдје гдје јесмо). Јер. Како другачије објаснити чињеницу да данашњи клинци још док нису честито ни проходили знају да укључе игрицу на таблету, а да ипак понављају исту глупост попут свих генерација у историји човјечанства – ужурбаност да се дјетињство оконча. Да, биће да ту нешто не штима, јер (ваљда) нема одраслог људског створа који са жалом и носталгијом ту и тамо не забаци поглед ка добу одрастања. Али касно... Јер. Дјетињство је ПРЕКРАТКО. Оно бесповратно нестаје чак и без разних форсирања будаластих родитеља и без ратова и траума и без добровољног преурањеног силаска са облака⁵ мердевинама маште (које су при дну, треба ли то уопште истицати, обрасле густим бодљикавим коровом). Те је скале касније тешко пронаћи, а право је чудо поново се њима успети. Мени

контуре. Понекад их је цртала румене, обасјане залазећим Сунцем, понекад свијетлоплаве, покаткад модре, али увијек дебеле, заокружене.

– Зашто увијек црташ облаке? Чак и кад црташ принцезу, или Пепелугу, увијек нацрташ и облаке?

– Зато што су лијеви.

– И ти си лијепа. И непоновљива, баш као облак.

– Да, ја сам као облак.

⁴ Временом, Лена је након мојих небројених читања упамтила да се према облику или изгледу облаци сврставају у три основне групе – гомиласти (кумулус), слојевити (стратус) и перјасто-праменасти (цирус).

– Ти си, Лено, мој циростратус.

– Зашто, тата?

– Циростратуси су висоооко, високо, неухватљиви, баш као ти кад се заиграш. Твори их танки бјеличасти вео од ледених кристалића кроз које се преламају свјетлосни зраци Сунца и Мјесеца. Тако настаје свијетли круг на небу који се зове *хало*. Ти си тај свијетли круг на татином и мамином небу!

– Хи-хи-хи! ХАЛО! Баш шашаво! Као кад се јављаш на телефон.

⁵ Касније, кад је Лена мало порасла, нас двоје смо, загледани у небо, изводили експеримент. Била је то, заправо, њена идеја. Јер. Запамтила је оно што сам јој читао из „Климатологије“: „За мерење облачности не постоји никакав инструмент. Она се процењује слободним оком и то овако: видљиви део неба подели се најпре на 10 једнаких делова, а затим се процењује колико таквих делова покривају облаци. Када је небо сасвим ведро онда је облачност 0, ако је облацима покривена само једна половина онда је облачност 5...”

– Код мене је облачност седам.

– Како, Лено, кад је више од половине неба потпуно плаво, без облачка?

– Лијепо. Ти тата сигурно гледаш у погрешно небо.

– Не постоји погрешно небо. Ти само видиш оно што желиш да видиш.

– Баш ме брига. На мом небу увијек има облака који плове и зато је моје небо љепше.

– Лено, нема код неба *моје* и *твоје*. Небо је исто свима и не може се дијелити.

– А како смо га онда ти и ја подијелили на десет дијелова?

је, ето, то пошло за ногом оног тренутка кад сам закорачио у собу породилишта и угледао Лену у Маријином наручју. Врло је могуће да нисам први коме је оваква мисао испунила простор између ушију, али ево је: не постоји музеј који посједује љепшу слику од ове; не постоји снимак начињен огромним Хабловим оком који може да парира погледу у мајушне очи новорођенчета; не постоји други приказ у природи, ма како грандиозан и ма како уникатан, који може да засјени дивоту новог живота. Од тада, нас троје смо у облацима.⁶

Уживао сам у тој висинској шетњи. Ваздух је горе рјеђи и човеку се причињава много тога. Или неке ствари уопште не види. Управо то ми се десило – потпуна обневидјелост за оно што ми је било пред носом. Уљуљкан у ролу коју сам годинама играо, нисам примјетио да Лену све више занимају крпице и шминка, о чему не знам ама баш ништа. Све је више времена проводила са мајком, затварале су врата преда мном, шумориле о првим симпатијама. Признајем, био сам помало повријеђен, али моју љубомору су држали на уздама тренуци пажње које ми је Лена повремено поклањала. Али након данашњег разговора...

– Хоћеш ли да ти тата чита о облацима?

– Нећу.

– Хоћеш да причамо о њима?

– Нећу!

– А да прошетамо до парка да их гледамо?

– Не! Шта си запео са тим облацима, тата? Зар не знаш да су они само водена пара?!

Ћутао сам, снужен и покисао. (Осјећао сам се као да велики црни облак лебди нада мном и бјесомучно просипа своју нутрину само на мене.)

Наша Лена је, сад је јасно, сишла са облака.

Вријеме је да пођем за њом.

⁶ – Како то мислиш *кидање* облака?

– Па тако се каже. Вјетар их распарча, покида и одува даље.

– Добро ако ти тако кажеш, али смијешно је. А шта значи *провала* облака?

– То је кад из облака падне киша. Провали одозго на земљу.

– То је глупо. Зашто се не каже само *идада киша*. Овако, као да су облаци неки провалници.

– Може да се каже и *пролом* облака. Ето, да не буду облаци као неки лопови.

– Пролом је боље, али ја не желим да се облаци ломе, да се кидају. Желим само да буду облаци.